

‘หน่วยกู้หนัง’

ชุบชีวิตแผ่นฟิล์มยุคดิจิทัล

ภาพยนตร์เป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์และนับเป็น "จดหมายเหตุ" ที่มีทั้งภาพและเสียง ถ่ายทอดเรื่องราวในอดีตมาลงบนแผ่นฟิล์ม แต่เมื่อวันเวลาผ่านไป ฟิล์มภาพยนตร์ที่มีลักษณะไม่คงทนอาจเสียหาย ถ้าไม่เก็บรักษาอย่างถูกวิธี เราอาจสูญเสียประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่เหลือเพียงแค่คำบอกเล่าให้ลูกหลานฟัง จึงควรที่จะรักษาฟิล์มภาพยนตร์ และอนุรักษ์สิ่งของที่เกี่ยวข้องกับหนังไว้

ตลอดเวลากว่า 25 ปีที่ผ่านมา หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานแห่งเดียวที่ทำหน้าที่อนุรักษ์ แสวงหาภาพยนตร์ และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ "หนัง" ซึ่งเป็นผลงานของคนไทยหรือเกี่ยวกับ

โดม สุขวงศ์ ผู้อำนวยการหอภาพยนตร์

คนไทย เพื่อเก็บรวบรวม ซ่อมแซมรักษา และนำออกเผยแพร่ให้คนทั่วไปได้ใช้ประโยชน์กัน

เจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์เดินทางตระเวนไปทั่วทุกภาคของประเทศ เพื่อเสาะหาฟิล์มหนัง และรวบรวมได้เป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังหาได้ไม่ทั่วถึง เพราะยังมีภาพยนตร์และสิ่งของต่างๆ กระจายอยู่มากมาย

จากงบประมาณ และกำลังคนที่จำกัด หอภาพยนตร์จึงไม่ค่อยได้ออกสำรวจหาภาพยนตร์เท่าใดนัก แต่เมื่อปรับเปลี่ยนจากหน่วยงานของรัฐไปเป็นองค์การมหาชน ทำให้งบประมาณได้มากขึ้นปฏิบัติการออกแสวงหาภาพยนตร์ และสิ่งของต่างๆ จึงเริ่มขึ้นอีกครั้ง

นิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ รมว.วัฒนธรรม เปิดงาน

เริ่มต้นด้วยโครงการ "อย่าโยนฟิล์มทิ้ง" เพื่อรณรงค์ให้สังคมเห็นคุณค่าของภาพยนตร์ เพราะปัจจุบันมีการทิ้งฟิล์มภาพยนตร์มากขึ้น

นิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ รมว.วัฒนธรรม (วธ.) กล่าวว่า โครงการ "อย่าโยนฟิล์มทิ้ง" เกิดขึ้นเพื่อรณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของภาพยนตร์ และความจำเป็นในการอนุรักษ์ภาพยนตร์เพื่อเป็นสมบัติของชาติในอนาคต โดยเฉพาะในภาวะวิกฤตในปัจจุบัน มีการทิ้งและทำลายฟิล์มภาพยนตร์ พวกนักสะสมก็อาจหาฟิล์มมาครอบครองไว้เป็นสมบัติของตนเอง

และเพื่อช่วยฟิล์มภาพยนตร์ได้ทันการณ์ก่อนจะถูกทิ้งไป จึงเป็นที่มาของ "หน่วยกู้หนัง" หน่วยเคลื่อนที่เร็วเพื่อ "กอบกู้" ฟิล์มภาพยนตร์ ซึ่งจะเดินทางไปทุกภาคของประเทศ

"มีหนังถูกทิ้งที่ไหน หน่วยนี้จะตามไปที่นั่น"

โดม สุขวงศ์ ผู้อำนวยการหอภาพยนตร์ อธิบายถึงหน่วยกู้หนัง

ว่า เป็นหน่วยเคลื่อนที่เร็วในการไปช่วยเหลือฟิล์มภาพยนตร์ และรับมอบฟิล์มภาพยนตร์ที่เจ้าของต้องการให้หอภาพยนตร์ ดูแลรักษา หรือที่มีผู้พบเห็นว่ามีฟิล์มหนังถูกทิ้งตามท้องถนน ให้ ทันเวลา ก่อนที่มันจะเสื่อมสภาพจนไม่อาจรักษาไว้ได้

“ภารกิจของหน่วยกู้หนัง คือ สำรวจ สืบเสาะ ติดตาม จัดเก็บรวบรวมฟิล์มภาพยนตร์และสิ่งเกี่ยวเนื่องกับภาพยนตร์

โดยเน้นที่ผลงานซึ่งเป็นของคนไทยหรือของชาติ ตามสถานที่ ต่างๆ ที่มีภาพยนตร์ หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับหนังหลงเหลืออยู่ เช่น ผู้ผลิตภาพยนตร์ ผู้ประกอบการเกี่ยวกับภาพยนตร์ ผู้ใช้ ผู้ครอบครอง นักสะสม หน่วยงานรัฐ และเอกชน เพื่อประเมิน คุณค่า คัดเลือกให้เข้ามาสู่ขบวนการของหอภาพยนตร์ เพื่อ อนุรักษ์ทำเอกสารเครื่องมือช่วยค้น และนำออกเผยแพร่ให้ บริการแก่สาธารณชน” โคม กล่าว่า

เหตุที่ต้องตั้งเป็น “หน่วยเคลื่อนที่เร็ว” ขึ้นมา ผู้อำนวยการ หอภาพยนตร์กล่าวว่า ถ้าหากยังทำงานช้าแบบทุกวันนี้ ฟิล์ม หนังคงจะเสื่อมไปก่อนจะมาถึงมือ “หมอฟิล์ม” ที่หอภาพยนตร์ เป็นแน่ ยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้ใช้ประโยชน์ทางการค้า จากฟิล์มหนัง เมื่อหมดความจำเป็นแล้วมักไม่เหลียวแล ส่วน พวกนักสะสมก็อาจหาฟิล์มหนังมาครอบครองไว้เป็นสมบัติ เพื่อชื่นชมส่วนตัว แต่ฟิล์มภาพยนตร์เป็นของบอบบาง หาก

เก็บไว้อย่าง ไม่ดูแลรักษาในห้องเย็น เวลาผ่านไปไม่นานก็จะ เสื่อมสภาพ สุดท้ายก็กลายเป็นขยะในที่สุด

“20 ปีที่ผ่านมา หอภาพยนตร์เก็บรักษาภาพยนตร์ ต่างๆ แบ่งเป็น ภาพยนตร์ขาวโหลดำ ประมาณ 40,000 เรื่อง ภาพยนตร์สารคดี ประมาณ 8,000 เรื่อง ภาพยนตร์เรื่องหรือหนังไทย ประมาณ 1,500 เรื่อง และ วิดีทัศน์ประมาณ 100,000 เรื่อง สิ่งเกี่ยวเนื่องกับภาพยนตร์ ได้แก่ บทภาพยนตร์ 155 เรื่อง รูปนิ่ง 23,000 รูป ใบปิดหรือ โปสเตอร์ 2,500 เรื่อง หนังสือหรือโฮว์การ์ด 1,000 เรื่อง หนังสือ 1,500 เล่ม แผ่นเสียง 700 แผ่น วัตถุพิพิธภัณฑ์ ภาพยนตร์ 1,000 ชิ้น

ทั่วโลกมีหอภาพยนตร์มากกว่า 151 แห่ง ในกว่า 77 ประเทศ หอเหล่านี้คือผู้พิทักษ์มรดกภาพเคลื่อนไหวของโลก ซึ่งแต่ละที่อาจมีชื่อเรียกต่างกัน เช่น ภาพยนตร์สถาน พิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ ชื่อเหล่านี้ทำหน้าที่คล้ายกัน แต่อาจต่าง กันในรายละเอียด” ผอ.โคม กล่าว

แต่จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้มีการพัฒนา เทคโนโลยีในโลกภาพยนตร์มาใช้ในระบบ “ดิจิตอล” มากขึ้น จึงทำให้ฟิล์มหนังเก่าเริ่มล้าสมัย เกิดเป็นวิกฤตของวงการ

อนุรักษ์ภาพยนตร์ของโลกขึ้นในปี 2551 อันเป็นผลมาจากการ พัฒนาของเทคโนโลยีดิจิตอล นั่นคือสื่อดิจิตอลพัฒนาคุณภาพ มากขึ้น และเป็นที่แพร่หลายทั่วไป

การถ่ายทำหนังหันไปใช้เทคโนโลยีดิจิตอลแทนฟิล์ม โรง ภาพยนตร์ก็เริ่มเปลี่ยนจากฉายด้วยฟิล์มไปเป็นโรงภาพยนตร์ ดิจิตอล

“ฟิล์มหนังกำลังจะถูกลืมว่าล้าสมัย โดยเฉพาะหนังเก่า เจ้าของเห็นว่าหากถ่ายทอดเป็นดิจิตอลแล้วก็ไม่จำเป็นต้องเก็บ ฟิล์มอีก แม้แต่พวกหนังส่วนตัว หรือหนังบ้าน ที่ถ่ายเล่นกัน ใน ครอบครัว หากเจ้าของนำไปถ่ายทอดเป็นดิจิตอลแล้วก็จะทิ้ง

หรือทำลายฟิล์ม ระยะเวลา 20 ปีมานี้ ถือว่าเป็นยุคดิจิทัลเบ่งบาน ผู้คนทิ้งหรือทำลายฟิล์มหนัง เพราะเข้าใจผิดว่า สื่อดิจิทัลแทนภาพยนตร์ และเก็บได้ตลอดไป แต่คนทั่วไปไม่ค่อยรู้ว่าสื่อดิจิทัลไม่ยั่งยืนเท่าฟิล์ม ไม่อาจถ่ายทอดรายละเอียดได้ครบถ้วน ถูกแต่งเติม แก้ไขได้ง่าย”

โดมบอกด้วยว่า จากวิกฤตินี้ สมาพันธ์หอภาพยนตร์ระหว่างชาติจึงออกแถลงการณ์ให้ทั่วโลกรับรู้ ขณะเดียวกัน จัดทำโปสเตอร์รณรงค์ เป็นเครื่องหมายกากบาทสีแดง และเครื่องหมายอัศเจรีย์ มีข้อความเป็นภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และสเปน ใจความว่า “อย่าโยนฟิล์มทิ้ง หนึ่งจะอยู่ยง จงอย่าทำลายมัน”

พร้อมคำขวัญรณรงค์ว่า “ดิจิทัลเป็นมายา ฟิล์มหนังหนาเป็นของจริง” เพื่อย้ำเตือนให้ทุกคนอนุรักษ์ฟิล์มภาพยนตร์ไว้

“นับจากนี้ หน่วยกู้หนังจะช่วยเป็นหูเป็นตาคอยสอดส่อง ถ้าหากพบฟิล์มภาพยนตร์ที่ถูกทิ้งหรือกำลังจะถูกทิ้งก็ให้รีบแจ้งเบาะแสมาที่หอภาพยนตร์

โทร.0-2482-2013-14 ต่อ 119 หรือ 08-9688-5880 และ 08-1559-5131 ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อจะได้ไปช่วยเหลือฟิล์มภาพยนตร์ได้ทันเวลา ไม่เช่นนั้นฟิล์มตายแน่” ผอ.หอภาพยนตร์ทิ้งท้าย

ขณะที่ ชีรวิทย์ นามทอง หนึ่งในทีมหน่วยกู้หนัง บอกว่า ทีมงานมีทั้งหมด 6 คน และจะแบ่งการทำงานออกเป็น 2 ส่วน คือ การลงพื้นที่ไปแสวงหาฟิล์มหนังและสิ่งที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องเดินทางไปตามจังหวัดต่างๆ ซึ่งเราจะเริ่มต้นจากภาคกลาง ทั้ง 8 จังหวัด ล่าสุดเราไปจังหวัดเพชรบุรี อีกส่วนเป็นการแจ้งเบาะแสเข้ามา เพราะเราไม่รู้ว่าฟิล์มหนังกระจายอยู่ที่ไหนบ้าง ซึ่งการไปแต่ละครั้งก็จะรณรงค์ไปด้วย ให้คนเห็นว่ายังมีหน่วยงานด้านนี้อยู่

“จริงๆ แล้วฟิล์มก็ยังเป็นฟิล์มอยู่ คือ สิ่งที่เราควรอนุรักษ์ไว้ เพราะเดี๋ยวนี้คนเริ่มหันมาใช้แต่ดิจิทัลแทน ฟิล์มหนังจึงถูกทิ้งขว้าง อีกทั้งส่วนใหญ่ฟิล์มจะตกอยู่ในมือของนักสะสม ซึ่งบางคนก็เก็บรักษาไม่เป็น ทำให้ฟิล์มหนังเสียหาย” ชีรวิทย์ บอก

ฟิล์มภาพยนตร์เปรียบเสมือน “สมบัติของชาติ” ที่คนในอดีตสร้างขึ้น และคนรุ่นใหม่สร้างไว้ในปัจจุบัน ยังคงอยู่และตกทอดไปสู่คนรุ่นหลังต่อไป